אלו נערות פרק שלישי כתובות לד.

מסורת הש"ס

רבי שמעון. בפרק מרובה[1] ובכסוי הדם[2] ובאותו ואת בנו[3]: **הפינה עבודה כוכבים.** דזמני מתים אסורים וכן שור הנסקל דמשגגמר דינו אסור בהנאה כדאמרינן בנ"ק (דף מח.) ובפסחים (דף כב:) ממשמע שנאמר[4] סקול יסקל אינו יודע שהוא נגילה כו': **בשוגג יאכל.**

ר' שמעון היא[5] דאמר[6] שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה התינח עבודת כוכבים ושור הנסקל אלא שחיטת שבת שחיטה ראויה היא דתנן[7] השוחט בשבת וביום הכפורים אע"פ שמתחייב בנפשו שחיטתו כשרה סבר לה כר' יוחנן הסנדלר[8] דתניא[9] המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל דברי ר"מ ר' יהודה אומר[10] בשוגג יאכל למוצאי שבת במזיד לא יאכל עולמית רבי יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו במזיד לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחרים מאי טעמא דרבי יוחנן הסנדלר כדדריש ר' חייא אפיתחא דבי נשיאה[11] ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם מה קודש אסור באכילה אף מעשה שבת אסורין באכילה אי מה קודש אסור בהנאה אף מעשה שבת אסור בהנאה ת"ל לכם שלכם יהא יכול אפילו בשוגג ת"ל מחלליה מות יומת במזיד אמרתי לך ולא בשוגג פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר מעשה שבת דאורייתא וחד אמר דרבנן מאן דאמר דאורייתא כדאמרן מאן דאמר דרבנן אמר קרא קדש היא[12] היא קודש[13] ואין מעשיה קודש ולמאן דאמר דרבנן מאי טעמייהו דרבנן דפטרי כי קא פטרי רבנן אשאר[14] טובה לעבודת כוכבים[15] כיון דשחט ביה פורתא איתסר ליה אידך כי קא טבח לאו דמריה קא טבח אמר רבא[16] באומר בגמר זביחה הוא עובדה שור הנסקל לאו דידיה הוא דקטבח אמר רבה הבא במאי עסקינן כגון שמסרו לשומר והזיק בבית שומר ונגמר דיניה בבית שומר וגנבו גנב מבית שומר ורבי מאיר סבר לה כר' יעקב וסבר לה כר"ש סבר לה כר' יעקב[17] דאמר אף משגגמר דינו החזירו שומר לבעליו מוחזר וסבר לה כר"ש[18] דאמר[19] דבר הגורם לממון כממון דמי רבה אמר לעולם בטובה על ידי עצמו

ור'

רבי שמעון היא דאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה.

תימה דעד כאן לא פליגי רבנן התם גבי אותו ואת בנו אלא כדמפרש התם במולין (דף פה.) טעמא דבני שחיטה מטמטיה פירוש משמוטי מוח ואין דבני שחיטה מטמטיה אבל הכא גבי תשלומי ד' וה' דכתיב טביחה אית לן למילף טביחה מטביחה ולא שמה שחיטה ואור"י דאיכא למימר דבני דבר הנאמר בסיני מדבר הנאמר בסיני ואין דבני דבר הנאמר בסיני מטבחות טבח והכן אלא נאמר בסיני ובתס טמאו אמי ה"מ למימר הכי אלא דאית ליה שיטוא אחרינא מ"מ י"ל דבריך שיטוא דהתם דבני שחיטה מטמטיה דאי הוה כתיב טביחה גבי אותו ואת בנו הוה יליפינן הכא ובתס מטבחות טבח והכן טביחה מטביחה אע"ג דלא נאמרה בסיני דהוי בדאמי מדבילף טביחה מטביחה דלא דמי אע"ג דנאמרה בסיני אבל הכא דכתיב שחיטה גבי אותו ואת בנו דבני שחיטה מטמטיה וילפינן נמי הכא מטביחה דד' וה' ואיפכא ליכא למימר דבני טביחה דתשלומי ד' וה' מטביחה ומילף מהתם מטמטיה לאותו ואת בנו דכיון דסקולים הן ואיכא למילף הכי ואיכא למילף הכי אית לן למימר דבני דבר הנאמר בסיני ממה שנאמר בסיני[20]:

המבשל בשבת בשוגג יאכל.

פי' בו ביום ואפילו הוא כדמוכח בפ' כירה (שבת לח.) דבעו מרבי מאיר בר אבא שבת קדירה על גבי כירה ובשלה בשבת כו' עד המבשל בשבת כו' בשוגג יאכל ולאותו שבת קא בעי התם מי אסיר גזרה שלא יאמר שוכח אני במזיד לא יאכל פירוש כיון הוא בין אחרים בו ביום אבל במולאי שבת לדידיה נמי שרי דהא בפ' קמא דחולין (דף טו. ושם) אהניא מתני' דהשוחט בשבת וביה"כ אע"פ שמתחייב בנפשו שחיטתו כשרה פריך ונוקמא במזיד ור' מאיר ומשני לא מלקא דעתין דקתני שבת דומיא דיה"כ מה יה"כ לא שנא שוגג ול"ש מזיד והשתא מי לאחרים שרי בו ביום לפרוך ממזיד גופיה מה יוה"כ לא שנא לו ולא שנא לאחרים כו' ואי לדידיה אסור אף למולאי שבת הוה ליה למימר שחיטתו כשרה קתני ל"ש לו לא שנא לאחרים כדקאמר התם על ר' יוחנן הסנדלר ועוד דא"כ היינו מזיד דר' יהודה כמו שאפרש ומדאלטריך לרבי יהודה לאפוקי מזיד במילתיה משמע דפליג נמי אמזיד: **בשוגג יאכל במוצאי שבת.** שוגג דר' יהודה הוי כמו שפירשתי מזיד דר"מ דהא מוקי התם מתני' דהשוחט בשבת כוותיה:

במזיד לא יאכל עולמית.

לא יאכלו עולמית היינו מזיד דרבי יוחנן הסנדלר כללא דמילתא מזיד דרבי מאיר שוגג דרבי יהודה מזיד דרבי יהודה שוגג דרבי יוחנן הסנדלר: **אמר** קרא לכם. וא"ת ולא לכתוב לא קדש ולא לכם ואנא ידענא דאסורי באכילה מנא תאכל כל תועבה דכל שתעבתי לך הרי הוא בכל תאכל וי"ל דאי מהתם ה"א בין שוגג בין מזיד להכי איצטריך למכתב הכא למסמכיה למחלוקת לומר במזיד אמרתי לך ולא בשוגג: **היא** קדש ואין מעשיה קודש. ואין להקשות אלא לכתוב לא היא ולא קדש דהוה אסורה באכילה מנא אמר מינעתי לך והכי אמרי' בהליא בפ' כל הכסף (חולין קטו. ושם): **מאי** טעמא דרבנן דפטרי. לא בעי למימר אלא דרשי או ותתם לרבות את הטליח דלא ניחא ליה למימר דפליגי בשלוח: **כי** קא פטרי רבנן אשארא. וא"ת אמאי איצטריך למתני בכלל טבח בשבת דאפי' בשחיטה שאינה ראויה אמטיב ר"מ כ"ש הא דשחיטה ראויה היא וי"ל דזו אף זו קתני: **כיון** דשחט בה פורתא אסרה ואידך כו'. וא"ת כל טובח נמי לאו דמריה קא טבח דמכי שחט פורתא קנאי אלא ע"כ בהכי איירי דחמנא והכא נמי לא שנא ואור"י דלא משיב שיטוי לקטוטה בכך: **סבר** לה כר"ש דאמר דבר הגורם לממון כו'. וא"ת ואמאי לא קאמר דר"מ לטעמייה דדאמרי (נ"ק ק.) גבי מקדש תבואת חבירו או שורף שטרות חבירו (שם לח:) וכ"ש דמחייב בדבר הגורם לממון כדאמר התם בהגוזל (שם לח:) דלמא עד כאן לא קאמר ר"ש אלא בדבר שעיקרו ממון אבל שטר דאין גופו ממון לא וי"ל דאיכא למימר נמי איפכא דעד כאן לא קאמר ר"מ אלא בשורף שטרות של חבירו או מקדש תבואת חבירו שהוא ממון הראוי לכל העולם אבל שור הנסקל אין ראוי אלא לזה השומר שיפטור עצמו וי"מ דמשום הכי קאמר ס"ל כר"ש משום דר"ש קאמר דבר הגורם לממון הוי ממון לענין תשלומי ד' וה' דאהכי תני ליה במרובה (שם עא.): ואילו ר' מאיר לא חזינא דמיחייב בדינא דגרמי אלא קרן אבל לחייב לשלם על ידו תשלומי ד' וה' לא חזינא ועוד אומר ריצב"ח דמשום דינא דגרמי לא מחייב אלא מדרבנן כדמוכח בסוף הכונס (שם סב.)[21]:

ורבי

עין משפט
נר מצוה

לא א מיי' [פרי"ב מהל' שחיטה הל"ג והכ"ל ע"י"ש בלח"מ] ופרי"ד הל' י ופר"ב מהל' נזירה הל' ח סמג עשין סד ועשין ולאוין קמט טור"ע י"ד סימן נח סעיף ט ופר' סה סעיף ח ושור מ"מ סימן שכ:

לב ב מיי' פ"ח מהל' שחיטה הל' כט סמג עשין סג טור"ע י"ד סי' יא סעיף כ:

לג ג ד מיי' פ"ו מהל' שבת הל' כג סמג לאוין סה טור"ע א"ח סימן שיח סעיף ה:

לד ה מיי' פ"ו מהל' מוכ"ל הל' ז טור"ע א"ח סי' שפו סעי' כ:

מוסף רש"י

שחיטה שאינה ראויה. לאכילה, לא שמה שחיטה. וכל מיזם ואיסור הבא על ידי שחיטה, אינו חל עליה (קדושין נח.). וביום הכפורים. ממחיר כרת (חולין יד.). המבשל בשבת בשוגג יאכל. הוא עצמו ואף בשבת (ביצה נב.) אפילו הוא עצמו ואפילו בו ביום (ב"ק עא. חולין טו.). ואין צריך להמתין עד הערב כמו שיעבור, דהא דאמרינן לעבד כמי שיעבוד לית ליה לר"מ אלא היכא דעבד ישראל איסורא, ומזיד דאיכא חיובא, דלא נחייב הנאה מאיסורא, אבל בשוגג לא (חולין שם). במזיד. דאיכא איסורא, לא יאכל. בו ביום עד שתחשך וכמי שיעבד, והוא הדין לאחרים נמי דאסור למילף בו ביום, דטעמא דשוגג דלא נחייב הנאה מאיסורא הוא וכי שרי לאותבא כמי שיעבד לא מטי לי הנאה מיניה, ואידי דבנא רשא בדידיה דאסמעינן רבותא לחייבא, מני נמי איפא בדידיה (שם, וכעי"ז ב"ק עא.) אי: לא יאכל הוא משום קנס אבל אחרים אוכלין (חולין שם). ר' יהודה אומר בשוגג יאכל. הוא עצמו, למוצאי שבת. לאחר שנתמתן כמי שיעבד, אבל בשבת לא, דקנסים שוגג אינו מזיד (נימין נג.) וכו ביום לא הוא ולא אחרים (ב"ק שם) דאע"ג דבשוגג חיוב אקילה ליכא, עכירה מיהא איכא ונעיגן כמי שיעבד, דלא נחייב הנאה מעכירה, ואידי דבעי למיתני סיפא לא יאכל עולמית כדדיה, אבל לאחרים שרי, דאיהו דעבד איסורא קנסוהו רבנן אבל אחרינא לא, הנא נמי רשא בדדיה (חולין שם.). במזיד לא יאכל עולמית. הוא, עולמית, אבל אחרים אוכלים (ב"ק עא.). ר' יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים. כמי שיעבד. כי' יהודה דמשה ליה עכירה אף בשוגג, ועדיפא מדרבי יהודה דאילו רבי יהודה שרי ליה לאותבא אפילו לדידיה, דלא קנסים שוגג אבל מזיד, ור' יוחנן קנסים שוגג אבל מזיד, אלבר איהו דעבד איסורא קנסו רבנן, אחרינא דלא עבדי איסורא לא קנסו, אלא כמי שיעבד יתמינו דלא ניהנהי מעכירה (חולין שם). במזיד לא יאכל עולמית. לאו משום קנסא הוא דהא אחרינא לא

תורה אור השלם
1. וְשָׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הוּא לָכֶם מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָל הָעֹשֶׂה בָהּ מְלָאכָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמֶּיהָ:
שמות לא יד